

СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО»

УДК 351:338.24

Афендікова Н.О.

канд.екон.наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

СУЧАСНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Антикризове управління на регіональному рівні – це локалізований у часі процес державного управління, у межах якого відбуваються постановка мети у форматі якісної трансформації суб'єкта управління, формування планів досягнення поставленої мети й відповідних прогнозів, організаційне проектування антикризової системи управління, створення антикризових мотиваційних механізмів, розроблення системи норм і нормативів для моніторингу кризового розвитку соціально-економічної системи з позицій досягнення поставленої мети, формування механізмів контролю й координації процесів антикризового управління, розроблення й реалізація плану антикризових заходів на регіональному рівні.

Головною метою антикризового управління на регіональному рівні є відновлення стійкої рівноваги в соціально-економічній системі й нормалізація її поточної діяльності. У процесі досягнення цієї мети потрібно послідовно вирішувати такі завдання:

- своєчасне діагностування передкризового стану соціально-економічної системи й вжиття превентивних запобіжних заходів щодо кризи в регіоні;
- усунення наявних проблем із платоспроможністю регіону;
- відновлення стійкого стану соціально-економічної системи регіону й забезпечення його збереження;
- мінімізація негативних наслідків кризи для мезорівневої соціально-економічної системи.

Специфіка кризових процесів в регіонах обумовлена слабкими внутрішніми взаємозв'язками регіональних підсистем, яку слід кваліфікувати як наявність функціональних внутрішньосистемних розривів у відтворенні, що і зумовлює характер криз в регіонах. Дану ситуацію можна кваліфікувати як наявність функціональних внутрішньосистемних розривів у відтворювальній системі регіонів, що обумовлюють нерозвиненість зв'язків між керуючою підсистемою і функціональними ланками їх економіки і, у підсумку, пасивність у попередженні і подоланні криз.

Істотною обставиною, що об'єднує більшість розвинених українських регіонів за ознакою кризостійкості, є те, що вони не є лідерами у виробництві будь-якого продукту. Попит на продукцію, вироблену в даних регіонах, зростає при високій кон'юктурі і різко падає в періоди криз. Точніше, під час економічного зростання споживачам стає вигідно використовувати не

тільки кращу по співвідношенню «ціна-якість» продукцію, а й середню. Саме тому постраждали в період кризи не найкращі й не найгірші країни і регіони, а середні, навіть наближені до кращих, але все ж не найкращі. При цьому не має значення, яка саме продукція виробляється. Проблема, як і в інших випадках, простежується в наявності функціональних розривів, в даному випадку - в сфері виробництва, причому, саме в реальному секторі економіки.

Отже, основними теоретичними положеннями, що визначають склад механізму антикризового управління в регіонах з різними по глибині і тривалості прояви кризи, є:

- тип кризи, в якому опинилися українські регіони не носить випадкового характеру, а обумовлені відтворювальної структурою і системою економічної поведінки керуючих підсистем різних рівнів;

- чим глибше і триваліше виявилася криза в тому чи іншому регіоні, тим менше адаптований до сучасних відтворювальних умов функціонуючий в них бізнес;

- чим нижче рівень адаптації бізнесу до сучасних відтворювальних умов, тим більш вираженою повинна бути роль держави (органів влади і управління національного і регіонального рівнів), що блокує провали ринку і доповнює його функції;

- склад форм і методів антикризового управління реальним сектором економіки регіонів інваріантний для всіх регіонів;

- чим глибше і триваліше криза в регіонах, тим жорсткішим повинен бути механізм антикризового управління з точки зору застосовуваних інструментів;

- інструменти антикризового управління специфічні для кожної фази економічного циклу в країні і регіоні.

Отже, для ефективного розвитку територій необхідно застосовувати механізм антикризового управління, головною задачею якого є розробка найменш ризикових управлінських рішень, що дозволили досягти встановлених цілей з мінімальною кількістю негативних наслідків. По-перше, необхідно діагностувати параметри кризи: моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища, виявлення відхилень параметрів від норми та вірогідність загрози, встановлення причинно-наслідкових зв'язків і прогнозування можливих напрямів та визначення чинників, які впливають на розвиток кризи, масштабу потенційних втрат. По-друге, розробити концепцію подолання кризи, скласти ситуаційні плани або сценарії та втілити на практиці стратегічні напрями.